

Makale türü / Article type: Araştırma / Research

A Survey on The Work Named “Su’âl ve Cevâblı Tefe’ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller” In The Context of The Tradition of Tefa’ul

Tefe’ül Geleneği Bağlamında “Su’âl ve Cevâblı Tefe’ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller” İsimli Eser Üzerine Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Hulusi Eren

Muş Alparslan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, hulusieren@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0483-0314

Abstract

Throughout history, people have been curious to learn the unknown. This curiosity led him to some activities in pursuit of knowing some events of the universe or his own future. The tradition of fortune-telling is one of these activities. With the word fortune-telling which defines all mysterious activities that aim to give information about the future and human character the tradition of tefa'ul, which means to tire of goodness and expresses rather optimistic expectations has emerged. The answer to the question of whether a job to be started, a wish to be realized or a journey to be embarked on is beneficial is sought with tefa'ul. Tefa'ul can be done with different methods such as horoscope, flower fortune, palmistry and sand fortune. However from the book, tefa'ul is the most frequently performed. After some rituals such as making ablution and praying, an answer is sought to the question of whether the intention is good or evil which is kept from some books such as the *Holy Qur'an* and *Masnavi* as well as some books such as Hafiz and Örfî divans and Sa'dî's *Gülîstan*. Apart from these there are also tefa'ul books written. The printed work named *Su'âl ve Cevâblı Tefe'ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller* is one of them. In this study, the emergence of the tefa'ul tradition and its examples in Ottoman poetry will be discussed in general terms. Then the purpose of writing the work in question its form and content will be examined and at the end of the study the transcript of the work will be included.

Keywords: Fortune looking, tefa’ul tradition, classical Turkish literature, Ebunniyâzî Nazmî

Extended Abstract

Mankind wants to know the unknown about himself and those around him and what the future will bring to him. It attracts the curiosity that is hidden or ambiguous. The sense of wonder and inquisitiveness inherent in man has led him to learn about the unseen and the future since the day he was created. The person tried to satisfy her curiosity about understanding the purpose of creation and the secrets of the world / universe underlying this feeling with different methods. Fortune telling is at the forefront of these methods.

Fortune, a word of Arabic origin, means to make sense of what will happen in the future by looking at various things to inform about the future. Fortune telling is used to make predictions and make comments about the future with certain tools or methods. People who are called fortune tellers or caretakers do certain things and look at various things. Different types of fortune-telling have emerged according to the tools and techniques applied. Fortune telling is strictly prohibited in the Qur'an, as they are perceived as ruling destiny or trying to learn about the unseen. However despite this, the tradition of fortunetelling with the Qur'an was first seen in the Arab society. Later Iranians and Turks also created works related to Qur'anic fortune telling.

There are different methods of making tefa'ul from the Qur'an. In the letter-based tefa'ul the first letter of the verse that is encountered first on the right page of the page that is randomly opened for an intention is interpreted. In the same way tefa'uls made by interpreting suras and verses are also encountered. Apart from the Qur'an it is seen that some other works are also used for tefa'ul. In our classical literature, there are many copyright and translation books and fal-nâme written in Arabic, Persian and Turkish. It is seen that these works are generally written in a plain

language without any artistic purpose. However there are also some other tafa'uls that are written in a literary language from the nature of works of art. The work named *Su'âl ve Cevâblı Tefe'ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller* is one of them.

In this study issues such as the reason for the publication of the work in question its author and shape features are emphasized. Then the content of the work is discussed under the titles in order. At the end of the study the transcript of the work is included.

Our information about Ebu'n-Niyâzî Nazmî, who published his work and the work is limited to what is given under the title of ifâde-i mahsusa right at the beginning of the work. The reason for the publication of the work is also stated here. A book given to him by a Nazmî friend, he says that he first published it in Turkish thinking of publishing it later in every language with this name. This is how Nazmî explains how the work in question came into existence. Therefore it would not be correct to show Nazmî as the author of the work. Nazmî did not share any information about who gave the book to him and in what language it was copyrighted. However the expression used just before how to tefa'ul shows that the author of the work is not alive. It is understood that the book was printed in Nazmi's printing house on Cağaloğlu slope in Dersaadet (Istanbul) in 1328/1910. The work is in the library of the Grand National Assembly of Turkey and the library of Istanbul Municipality Atatürk. It is also possible to find the printed work in other libraries. On the cover page of the book, it is written that Ebu'n-Niyâzî Nazmî was published. Just below it, there is an expression belonging to Hz. Ali. It is possible to come across such expressions at the beginning of every tefa'ul book. Expressions like these are meant to draw attention to the fact that the work done is not hoping for good or doing good.

The work written entirely in prose does not contain any verse sections. The work, which consists of six titles, begins with a section on how to perform tefa'ul. On a piece of paper about fifteen or twenty points are left in eight rows starting from the right as in the figure without counting. Then each row of these points is divided by nine, again starting from the right, and the points to the left are counted. Nazmi intends to publish such a book in order to save people who have to pay for fortune-telling every time he goes, from this burden and trouble. The work which has been examined in detail in terms of its content, contains important traces of the social life of the period in which it was published. It is aimed to bring the work which does not have any literary aspect to the literature by translating it into Latin letters and to witness the social life of the period.

Özet

Tarih boyunca insan, bilinmeyi öğrenme merakı içinde olmuştur. Bu merak onu evrenin kimi hadiselerini ya da kendi geleceğini bilme peşinde bazı faaliyetlere sürüklemiştir. Fal bak(tır)ma geleneği bu faaliyetlerin başında gelmektedir. Özellikle gelecek ve insan karakteri hakkında bilgi verme amacı taşıyan bütün gizemli faaliyetleri tanımlayan fal kelimesiyle, hayra yorma manasına gelen ve daha ziyade iyimser beklentileri dile getiren tefe'ül geleneği ortaya çıkmıştır. Tefe'ül ile başlanılacak bir işin, gerçekleşmesi istenen bir dileğin ya da çıkılacak seferin hayırlı olup olmadığı sorusuna yanıt aranır. Tefe'ül yıldız falı, çiçek falı, el falı ve kum falı gibi farklı metotlarla yapılabilmektedir; ancak kitaptan tefe'ül, en sık başvurulanıdır.

Abdest alıp dua etme gibi birtakım ritüellerden sonra *Kur'ân-ı Kerîm* ve *Mesnevî* başta olmak üzere Hâfız ve Örfî divanları ile Sa'dî'nin *Gülistân*'ı gibi bazı kitaplardan tutulan niyetin hayır mı şer mi olduğu sorusuna cevap aranır. Bunların dışında yazılmış tefe'ül kitapları da bulunmaktadır. *Su'âl ve Cevâblı Tefe'ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller* isimli matbu eser de bunlardan biridir. Bu çalışmada önce tefe'ül geleneğinin ortaya çıkışı ve Osmanlı şiirindenki örnekleri genel hatlarıyla ele alınacaktır. Daha sonra söz konusu eserin yazılış amacı, şekil ve muhteva hususları incelenecek, çalışmanın sonunda ise eserin transkribe metnine yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Fal bakma, tefe'ül geleneği, klasik Türk edebiyatı, Ebunniyâzî Nazmî.

GİRİŞ

Gizli ya da müphem olan, merakı celbeder. İnsanoğlu kendisi ve çevresindekiler hakkında bilinmeyi, istikbalin ona neler getireceğini bilmek ister. İnsanın fitratında bulunan merak ve tecessüs duygusu,

yaratıldığı günden beri onu gaybı ve geleceği öğrenmeye sevk etmiştir. Kişi bu duygunun temelinde yatan yaratılış gayesini ve dünyanın/evrenin sırlarını anlamaya dair merakını farklı metotlarla gidermeye çalışmıştır. Fal bakma da bu metotlardan biridir.

Kökene Mezopotamya'ya kadar dayandırılan fal, Batı Avrupa'dan Çin'e yayılmış; böylece antik çağlardan Orta Çağ'a ve günümüze kadar uzanmıştır (Gür, 2012: 202). Müslümanlıktan önceki dönemlerde Türkler, dinî törenlerinde ve günlük hayatlarında falı kullanmaktaydı. Orta Asya Türkçesinde fal, *Dîvânü Lügâti't-Türk*'te de geçtiği gibi *ırk* sözcüğü ile karşılanmaktaydı (Aydın 1995: 136).

Arapça kökenli bir kelime olan *fal*, çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gaipten haber verme anlamına gelir (Ayverdi, 2010: 368). Birtakım alet veya yöntemlerle tahminde bulunma, gelecekle ilgili yorumlar yapma işi için fal bakma tabiri kullanılmıştır. Falcı ya da bakıcı olarak adlandırılan ve bu işi yapan kişiler, belirli işlemler yapıp bazı şeylere bakarlar. Kullanılan araç ve tekniklere göre değişik fal türleri ortaya çıkmıştır. Eldeki çizgilerden hareketle *el fali*, kuşların uçuş şekli ve seslerinden *kuş fali*, üzerinde muhtelif şekiller bulunan kâğıtların özel tekniklerle açılıp dağıtılmasıyla *kâğıt fali*, kum ve çakıl taşları ile tesadüfen tespit edilen belli noktalar üzerine yorumlar yapılmasıyla *kum fali* (*remil*) gibi fal türleri oluşmuştur (Aydın, 1995: 135). Bunların yanında bir kitaptan bakılan kitap falı da yer almaktadır. Kitaptan fal bakma; yani *tefe'ül etme*, başta *Kur'ân-ı Kerim* olmak üzere kutsal kitapların yanı sıra Fuzûlî, Hayâlî, Hâfız, Örfî ve Enverî gibi çokça okunan divan şairlerinin veya dinî-tasavvufî eserlerin bir niyetle rastgele açılarak ilk göze çarpan ifadenin yorumlanmasıyla yapılır (Dikmen ve Çetin, 2016: 193).

Fala bakmak ve falcılık, kadere hükmetmek ya da gaybı öğrenmeye çalışmak olarak algılandığı için *Kur'ân-ı Kerim*'de¹ kesin bir dille yasaklanmıştır; ancak buna rağmen *Kur'ân* ile fal bakma geleneği ilk olarak Arap toplumunda görülmüştür. Daha sonra İranlılar ve Türkler de *Kur'ân* fallarıyla ilgili eserler meydana getirmiştir. Osmanlı döneminde Fatih Sultan Mehmed'in Molla Hüsrev'e *Kur'ân* falı baktırması (Dikmen ve Çetin, 2016: 193) ve Şeyhülislam Ebussuud Efendi'nin *Kur'ân*'la fala bakana şerî hükümlerce bir ceza verilmesine gerek olmadığı yönündeki fetvası (Sezer, 1998: 13), bu hususta dinen bir sakınca görülmediği şeklinde yorumlanabilir. *Kur'ân*'da yasaklanmış olmasına rağmen Müslüman toplumlarda bu türde telif edilen eserlerde *Kur'ân* fallarının Ca'fer-i Sâdık'a dayandırılması zihinlerdeki soru işaretlerini gidermeye, öncesinde abdest alma gibi birtakım dinî vecibelerin uygulanması da fala - özellikle de *Kur'ân* falına- kutsal mahiyet kazandırmaya yöneliktir. Yine bu eserlerin hemen başında zikredilen "Gaybı ancak Allah bilir" (Neml, 65) âyeti, yapılan tefe'ülün esasında işleri hayra yormaktan ibaret olduğunu vurgulamak içindir. *Kur'ân-ı Kerim*'den tefe'ül yapmanın farklı usulleri vardır. Harfe dayalı tefe'ülde bir niyet üzere rastgele açılan sayfanın sağ yaprağında ilk karşılaşılan âyetin ilk harfi yorumlanır. Aynı şekilde sure ve âyetlerin yorumlanmasıyla yapılan tefe'üllerle de karşılaşılmaktadır. *Kur'ân-ı Kerim* dışında diğer bazı eserlerin de tefe'ül için kullanıldığı görülmektedir. *Mesnevî*, *Gülîstan*, *Enverî* ve *Hâfız Dîvânü* gibi Farsça kaleme alınmış eserlerin yanı sıra *Muhammediye*, *Ahmediye* ve *Envârü'l-Âşıkîn* gibi dinî muhtevalı eserler ile *Hayâlî*, *Örfî*, *Riyâzî* ve *Vecdî Dîvânü* da yine tefe'ül yapılan eserlere örnek gösterilebilir (Uzun, 1995: 144-145).

Fal bakmak amacıyla anlaşılır bir dille yazılmış resimli ve resimsiz, tıbbî folklorik telkine dayanan kitaplar (Şanlı, 2003: 165), klasik Türk ve Fars edebiyatında fal-nâme adı verilen bir türü meydana getirmiştir (Gür, 2012: 204). Klasik edebiyatımızda Arapça, Farsça ve Türkçe kaleme alınmış telif ve

¹ (Kur'ân-ı Kerim 5: 90) "Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

(Kur'ân-ı Kerim 6: 59) "Gaybın anahtarları O'nun katındadır, onları ancak O bilir."

(Kur'ân-ı Kerim 27: 65) De ki: "Göktekiler ve yerdekiler gaybı bilemezler, ancak Allah bilir."

tercüme pek çok remil kitabı ve fal-nâme bulunmaktadır. Bu eserlerin genellikle sanat amacı gütmeyen, sade bir dille yazıldığı görülür; ancak sanat eseri mahiyetiyle edebî bir dille kaleme alınanlar da mevcuttur (Uzun, 1995: 141). Dede Ömer Rüşenî'nin *Miskin-nâme*'si, Cem Sultan'ın *Fâl-ı Reyhân*'ı, Zâtî'nin *Fâl-i Murgân*'ı, Hamdullah Hamdi ve Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın *Kıyâfet-nâme*'si bu türde kaleme alınmış müstakil eserlere örnek gösterilebilir. İsmail Hikmet Ertaylan İstanbul, Anadolu ve Avrupa kütüphanelerinde tespit edebildiği 24 fal-nâme nüshasının listesini vermiştir. Gölpınarlı Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde bazı fal-nâme nüshalarını tanıtmış, Mevlana Müzesi Kütüphanesi'nde iki fal-nâme¹ nüshası olduğunu dile getirmiştir (Ertaylan ve Gölpınarlı'dan akt. Uzun 1995: 145). Bunlar yanında fal-nâme ve fal geleneği üzerine tez, makale ve kitap vb. pek çok çalışma yapılmıştır. Ayşe Duvarcı'nın (1987) fal geleneği, falcılar ve fal çeşitlerini ayrıntılı olarak ele aldığı doktora tezi; Özer Şenödeyici ve Halil Koşık'ın (2017) *Kur'ân* falları ve fal bakma usullerinin anlatıldığı girişten sonra Uzun Firdevsî'ye ait bir fal metnini ele aldığı kitabı ile Abdülkerim Gülhan'ın (2016) 33 bendlik manzum bir fal-nâme metnini incelediği makalesi; İsmet Şanlı'nın (2003) *Fedâyi Dîvânı* sonunda yer alan *Fâl-nâme-i Kur'ân-ı 'Azîm*'i isimli 78 beyitlik fal-nâme manzumesini incelediği makalesi ve Mehmet Temizkan'ın (2007) Arap alfabesine göre tefe'ül bakmanın yorumlandığı makalesi bu minvalde neşredilen çalışmalardan birkaçıdır (Yeşilbağ, 2020: 371).

1328/1910 tarihinde Ebu'n-Niyâzî Nâzmî tarafından neşredilen *Su'âl ve Cevâblı Tefe'ül-nâme Yâhûd Kolay Remiller* isimli eser de fal-nâme türünde verilmiş eserlerin bir örneğidir. Bu çalışmada söz konusu eserin önce neşredilme sebebi, müellifi ve tavsifi gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Ardından eserin muhtevası, eserdeki başlıklardan hareketle sırayla ele alınmıştır. Çalışmanın sonunda ise eserin transkribe metnine yer verilmiştir.

1. Eserin Neşredilme Sebebi, Müellifi ve Tavsifi

Eseri neşreden Ebu'n-Niyâzî Nazmî ve eser hakkındaki bilgilerimiz, eserin hemen başında *ifâde-i mahsûsa* başlığa altında verilenlerle sınırlıdır. Eserin neşredilme sebebi de yine burada ifade edilmektedir. Verilen bilgilere göre Nazmî, 1305/1887 yılında devlet memurluğu hizmetine girmiş ve bu görevde doğrulukla ve sadakatle çalışmıştır; ancak onu görev yaparken koruyacak kimsesi olmadığı için önce devletin ücra köşelerine tayin edilmiş, daha sonra vazifesine son verilmiştir². İyiden iyiye geçim zorluğu çekmeye başlayan Nazmî, İstanbul'a gelerek suçsuz olduğunu anlatmayı ve görevine iadesini istemeyi denemişse de bir sonuç alamamıştır. Çevresindekiler Nazmî'ye içinde bulunduğu durumun nereye evrileceğini öğrenmek için falcıya/bakıcıya gitmesini telkin etmiş hatta bizzat alıp onu götürmüşlerdir. Her gidişinde para karşılığında falına baktırıp teselli olmaya çalışmıştır. Bu vesileyle Galata, Üsküdar ve Boğaziçi'nde yüzlerce bakıcı olduğunu, sadece Müslümanların değil Hristiyan ve diğer ecnebilerin de falcıların kapısında sıra beklediğini görmüştür. II. Meşrutiyet'in ilanıyla devletin üzerindeki kara bulutların dağıldığını ve şahsi girişimleriyle yeni bir iş kurabileceğini düşünen Nazmî, nesi varsa satarak matbaacılığa başlamıştır; fakat bu sefer de 31 Mart Vakası vukû bulmuş, sermayesi zaten az olan Nazmî'nin işleri yeniden durmuştur. “Bir memuriyet vazifesi alabilecek miyim?” sorusuna cevap almak için bakıcılara tekrar müracaat ettiğinde aynı sebeple bakıcı kapısına gelen yüzlerce kişi olduğunu görmüş, bana sıra gelmez düşüncesiyle bundan vazgeçmiştir. Nazmî, bakıcı/falcı arayan halkı masraf ve eziyetten kurtarmak için bu maksatta bir kitap basmaya karar vermiştir.

¹ Fal-nâmeler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Çelebi 1995, Aydın, 1995, Uzun 1995.

² Bu noktada Ziya Paşa'nın “Milyonla çalan mesned-i izzette ser-efrâz/Birkaç kurûşu mürtekinin câyı kürektir” (Yorulmaz 2017: 141) beytine atıf yapılması dönemin adaletsizliğini ifade içindir.

Nazmî, sevdiği bir dostunun kendisine hediye ettiği bir kitabı, *Su'âl ve Cevâblı Tefe'ül-nâme-Yâhûd Kolay Remiller*¹ ismiyle daha sonra her dilde basmayı düşünerek evvela Türkçe olarak neşrettiğini söyler. Söz konusu eserin nasıl meydana geldiği bu şekilde açıklanmaktadır. *İfade-i mahsusa* bölümünde aktarılan bu bilgiler, eserin telif değil tercüme olduğu kanaatini uyandırmaktadır. Dolayısıyla Nazmî'yi eserin müellifi olarak göstermek doğru olmayacaktır. Nazmî, *ehibbâ-yı e'azzımdan bir zatın* yani aziz bir dostunun bu kitabı kendisine verdiğini ifade etmiş, bu zatın kim olduğuna ve eserin hangi dilde telif edildiğine dair herhangi bir bilgi paylaşmamıştır; ancak nasıl tefe'ül edileceğine geçmeden hemen önce kullanılan *ibtidâ şu kitâbun müellifine bir fâtiha* ifadesi, eserin müellifinin hayatta olmadığını göstermektedir.

Kitabın kapak sayfasında *tâbi'i ve nâşiri Ebu'n-Niyâzi A. Nazmî* yazmaktadır. Yine eserin kapağında *hayr ile tefe'ül et, nâ'il-i hayr olursun* ifadesi yer almakta, onun hemen altında da bu sözün Hz. Ali'ye ait olduğu belirtilmektedir. Her tefe'ül kitabının başında bu türden ifadeler rastlamak mümkündür. Bu gibi ifadeler, yapılan işten hayır umma ya da o işi hayra yorma olduğuna dikkat çekmek içindir.

Kapak sayfasındaki bilgiye göre, kitabın 1328/1910 yılında (İstanbul) Dersaadet'te Nazmî'nin Çağaloğlu yokuşunda bulunan matbaasında basıldığı anlaşılmaktadır. 20x14 cm boyutlarında 24 sayfadan müteşekkil olan eser; TBMM Kütüphanesinde 2014-09-23T13:10:22Z, İBB Atatürk Kitaplığı Kütüphanesi'nde ise 0E_TK_01211 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. Matbu olan eserin başka kütüphanelerde bulunması da mümkündür.

2. Eserin Muhtevası

İsminden de anlaşılacağı üzere eser, bir tefe'ül kitabıdır; ancak klasik dönemde yazılan tefe'ül ve remil kitaplarından farklıdır ve daha yüzeyseldir. Eserde remil ve fala dair herhangi bir ilmî bilgi bulunmamaktadır. Mukaddime mahiyetinde yazılan *ifâde-i mahsûsa* bölümündeki bilgilerden, kitabın günlük ihtiyacı karşılamak, insanların geleceğe yönelik merakını gidermek amacıyla neşredildiği anlaşılmaktadır. *İfâde-i mahsûsa* bölümünde geçen Karamanlı Kâmî ve Ziya Paşa'nın birer mısrasını Nazmî'nin kaydettiği varsayılırsa, Kemâl Ahmed Paşa'nın bir beyti dışında, eser baştan sona mensur olarak yazılmıştır. Altı başlıktan oluşan eseri, bu başlıklar altında sırayla şöyle ele almak mümkündür:

2.1. İfâde-i Mahsûsa²

Eserin neşredilme sebebinin anlatıldığı bölümdür. Bu bölümde aktarılan bilgilere göre Nazmî, memuriyet görevine son verilmesiyle istikbalinin nasıl olacağını bakıcılara giderek öğrenmeye çalışır; ancak kendisi gibi yüzlerce insanın bakıcı kapısında günlerce hatta aylarca beklediğini görür. Her gidişinde fal bakma karşılığında para vermek zorunda kalan insanları bu külfetten ve zahmetten kurtarmak için Nazmî, böyle bir kitap basmaya niyetlenmiştir.

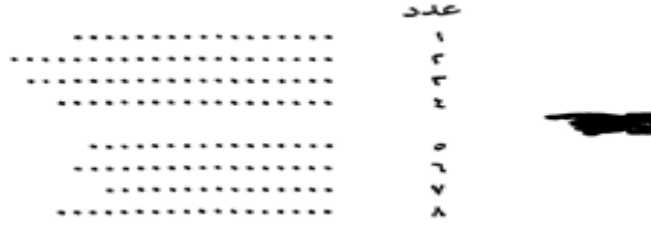
2.2. Ta'rîf

Bu bölümde nasıl tefe'ül edileceği anlatılır. Verilen bilgilere göre, önce *idilecek niyyât ya'nî hall olunacak mesâ'il-i muhtelif*e başlığı altında verilen on altı niyet okunur ve gönüldeki niyete uygun olan seçilir. Daha sonra bir kâğıt üzerine saymadan sağdan başlayarak sekiz sıra hâlinde şekildeki gibi on beş yirmi civarında nokta bırakılır. Sonra bu noktaların her sırası yine sağdan başlanarak dokuza bölünür ve solunda

¹ Bu eserde kullanılan metot ve tefe'ül için verilen cevapların Savaşkan Cem Bahadır'ın *Matbu Bir Remilnâme Örneği* isimli makalesinde (2020) tanıttığı esere çok benzediği anlaşılmıştır. Bu iki matbu eserin müellifinin aynı kişi olması kuvvetle muhtemeldir.

² Bu bölüm eserin müellifi ve neşredilme sebebi başlığı altında ayrıntılı olarak ele alındığı için özet bilgilerle iktifa edilmiştir.

kalan noktalar sayılır. Kalan noktaların adedi tek sayı ise nokta (.), çift sayıda ise hat (-) konur. Bir örnekle anlatmak gerekirse; alttaki şekilde birinci sırada sekiz nokta kaldığı görülmektedir. Sekiz çift sayı olduğu için karşısına hat (-) bırakılır.

Kalan sayıların tek veya çift olma durumlarına göre diğer sütunlar için de aynısı yapılır; yani ikinci sırada on iki kaldığı için (-), üçüncü sırada on bir kaldığı için (.), dördüncü sırada dokuz kaldığı için (.), beşinci sırada yedi kaldığı için (.), altıncı sırada sekiz kaldığı için (-), yedinci sırada altı kaldığı için (-), sekizinci sırada dokuz kaldığı için (.) bırakılır. Böylece alt alta nokta ve çizgilerden oluşan sekiz sıralı bir şekil elde edilir. Bu şeklin tam ortasından bir çizgi çekilir. Bu şekiller de kendi içinde hat (-) çift, nokta (.) tek olarak kabul edilerek toplanır. Toplamada ise kural şudur: Bir hat bir nokta tek, iki hat çift, bir nokta bir hat tek, iki nokta çift, etmektedir. Bu kurala göre yukarıdaki şekilde elde edilen hat ve noktardan birinci ile beşinci, ikinci ile altıncı, üçüncü ile yedinci, dördüncü ile sekizinci toplanır ve şu şekil $\{ \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \}$ elde edilir.

2.3. Cedvele Mürâcaat

Bir önceki bölümde elde edilen şekil ve tutulan niyet ile cedvel ü eşkâl tablosuna bakılır. Bu tabloda yatay olarak sıralanmış şekillerle dikey olarak sıralanmış rakamların kesişme noktasındaki harf bulunur. Verilen örnekte ۶ numaraya; yani “yüreğimde icrâya karâr virdiğim (...) şu iş hakkımda hayırlı mı değil mi?” sorusuna niyet edilmişti. ۶ rakamı ile $\{ \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \}$ şeklinin cedvel tablosunda kesiştiği noktada (س) harfi bulunur.

2.4. Niyeti Hâll ve Cevâb Ahzı

(س) harfli cevap sayfalarından $\{ \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \}$ şeklinin karşısındaki “vaqt ü hâl tebeddül itmeyince kârdan ziyâde zarâr vardur” ile tutulan niyete cevap alınmış olunur. Mesela ۹ numaraya; yani “alacağım kadının ve yâ varacağım âdemüñ ahlâkı nasıl olacaktı?” Sorusuna niyet edilmiş olsaydı cedvelde dokuz rakamıyla $\{ \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot \}$ şeklinin birleştiği yerde (ص) harfini bulacaktık. (ص) harfli cevaplar sayfasında elde ettiğimiz işaret sırasından tutulan niyete “zêkî ve faâtin ve serüü'l-intikâl olacaktı” cevabı alınmış olacaktı.

Muhtevası yönüyle ayrıntılı olarak incelenen eser, neşredildiği dönemin toplumsal hayatına dair önemli izler barındırmaktadır. Dönemin insanının falcılara çokça rağbet göstermesi ve bu sebeple günlük ihtiyacı karşılamaya yönelik bir tefe'ül kitabı neşredilmesi oldukça ilginçtir. İsminde *tefe'ül-nâme* ibaresi geçmesi eserin manzum olabileceğini çağırırsa da eserde, Kemâl Ahmed Paşa'nın bir beyti dışında manzum kısım bulunmamaktadır. Herhangi bir edebî yöne haiz olmayan eserin Latin harflerine çevrilmesiyle literatüre bir tefe'ül kitabı kazandırılması ve dönemin sosyal hayatına tanıklık edilmesi amaçlanmıştır.

Etik Kurul Onayı: Çalışma “Etik Kurul Onayı” gerektiren bir veri setine sahip olmadığından dolayı etik kurul onayı alınmamıştır.

KAYNAKÇA

Ayverdi, İ. (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Neşriyat.

Bahadır, S. C. (2020). Matbu Bir Remilnâme Örneği. *SEFAD*, 43, 221-242.

Dikmen, M. & Çetin K. (2016). Klasik Türk Edebiyatında Tefe'ül Geleneği ve Kitap Falının Şiire Yansıması. *Journal of Academic Social Science Studies JASS*, 49, 191-204.

Duvarcı, A. (1987). *Türkiye'de Falcılık Geleneği ile Bu Konuda İki Eser “Falnâme-i Risâle-i Li Ca'fer-i Sadık ve “Tefe'ül-nâme”*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gülhan, A. (2015). Türk Edebiyatında Fal ve İsimlerle İlgili Bir Manzum Falname Örneği. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 15, 195-222.

Gür, N. (2012). Osmanlı Fal Geleneği Bağlamında Yıldıznâme, Falnâme ve Tâlinâme Metinleri. *Millî Folklor*, 96, 202-215.

Kılıç, F. (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi, Meşâ'irü's-Şu'arâ, İnceleme-Metin*. C. 2. İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları.

Kur'ân-ı Kerim Meali (2012). (haz. Altuntaş, H. ve Şahin, M.), Diyanet İşleri Başkanlığı.

Sezer, S. (1998). *Osmanlı'da Fal ve Falnameler*. Milliyet Yayınları.

Şanlı, İ. (2003). XVI. Yüzyıl Divan Şâiri Fedâyî ve Fâl-nâme-i Kur'ân-ı 'Azîm'i. *Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 161-178.

Şenödeyici, Ö. & Koşık H. S. (2017). *Osmanlı'nın Gizemli İlimleri-1 Kur'ân Falları ve Uzun Firdevsi'ye Ait Bir Örnek*, Kesit Yayınları.

Yavuz, A. F. & Özen, İ. (1972). (haz.). *Osmanlı Müellifleri*. C. 2. Meral Yayınevi.

Temizkan, M. (2007). Bir Kur'ân Falı. *Millî Folklor*, 74, 70-74.

Uzun, M. İ. (1995). “Falnâme”, *TDV İslam Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, C.12, s. 141-145.

Vural, H. (2017). Fal Bakma Geleneği ve Bir Fâl-ı Kur'ân. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2, 95-114.

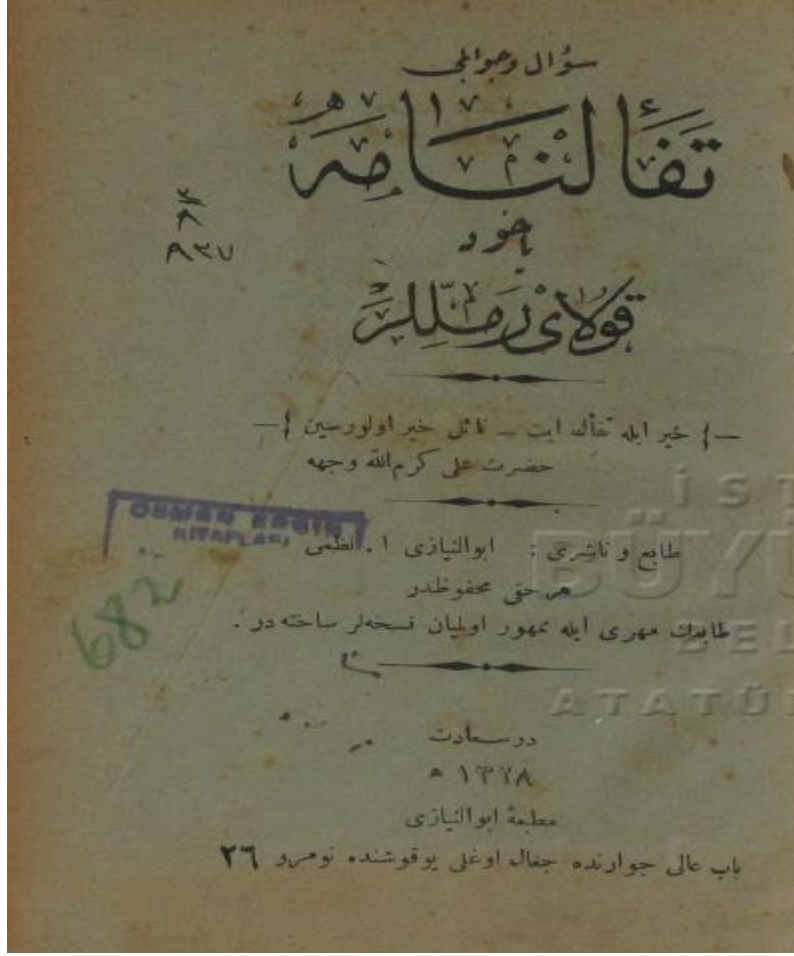
Yeşilbağ, S. (2020). Edebî bir tür olarak falnâme ve mensûr bir Kur'ân falı örneği. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 7, 367-379.

Yorulmaz, H. (2017). (haz.). *Ziya Paşa, Tercî-i Bend ve Terkîb-i Bend*. Şule Yayınları.

URL1 (2021). *Remil ilmi*. Erişim Tarihi 01.11.2021, <https://www.havasokulu.com/ebced-cifir-remil/761-remil-ilmi-nedir-genis-bilgi.html>

Eserin Transkribe Metni

[1] [Kapak Sayfası]

SU'ĀL VE CEVĀBLI
TEFE'ÜL-NĀME
YĀHŪD
QOLAY REMİLLER

{Ḥayr ile tefe'ül et – Nā'il-i ḥayr olursun}

Ḥazret-i 'Alî Kerrema'llāhu Veche

Ṭābi' ve Nāşiri: Ebu'n-Niyāzî A. Nazmî

Her Ḥaqqı Maḥfūzdur

Ṭābi'ün Mühri İle Mehmūr Olmayan Nüşhalar Sâhtedir.

Dersa'adet

1328

Maṭba'a-i Ebu'n-Niyāzî

Bāb-ı 'Alî Civārında Çāğaloğlı Yoquşunda Numero 26

[2] İFÂDE-İ MAHŞÛŞA¹

1305 senesinde hîdmet-i devlete dehâlet ederek her şeyden evvel bu işde kemâl-i şadâkat ve istikâmet elzem idüğünü ta'lîm eyledim. Ve dâ'imâ o nokta-i nazardan îfâ-yı vazîfe etdim ki: Bunı kendileriyle arkadaşlık etdiğim rüfekâ-yı kirâmum dağı taşdîk ederler. Vâ-esefâ ki bir yetim olduğum ve Allâhdan başka kimsem dağı olmadığı ecilden dâ'imâ eñ hücrâ yerlere sürüklene sürüklene eñ soñra da istibdâdîñ bir darbe-i müdhîşi “birkaç gurusu mürtekibiñ câyı kürekdir”² beni vâdi-i 'azle kadar atdı. Keşîr olan 'â'ilemle birlikte dersa'adete geldim. Ma'sûmiyetime mebnî vicdânım, fakîrligime binâen emr-i ma'îşetimdeki ıztırâbım beni bütün gün dev'ir-i 'âliyeye mürâca'ata icbâr eyledi ve bütün gün icâb idenlere mürâca'at etdim. “... Varağ-ı mihr ü vefâyı kim okur kim diñler”³ Kağ'ıyyen şemeredâr olmadı. Bu aralık birçok sevdiğim beni tekyelere, türbelere götürüp birçok du'âlar telkîn etdiler ve birçok ahîbbâ ve bildiklerim de İstanbul, Galata, Üsküdar, Boğaziçerinde ne kadar köşelerde İslâm, Hristiyan ne kadar bakıcılar varmış, biñleri mütecâviz! Yüzlerce bakıcılara göturdüler. Hattâ kendi kendime de çok def'a giderek her def'asında birer gurus verdim. İkbâlime bakdırıp mütesellî oldum. İşte bu sebeble gördüm ki İslâm, Hristiyan hattâ birçok ecnebîler bile bakıcının ikâmetgâhına gelip nevbet bekliyorlar. Beyoğlunda bir maħalde benden evvelkilerden soñra sıra kendime gelmek üzere kapuda ismimi bile kayd etdirdim. Vaktâ ki iki buçuk sene soñra ufğ-ı vañandan her nev' zulumât ref' oldu. Hürşd-i hürriyet ve meşrûtiyet 'âlem-i Osmâniyânı tenvîr etdi. Artık her nev' teşebbüs-i şahşîniñ sırası geldiğini ve her dürlü mevânî'îñ [3] ortadan kalkdığını düşünerek ecdâdımdan kalmış neyim varsa satıp şavdım. Maḥba'acılığa heves ederek işe de başladım. Temâm işler yolunda gitmeğe,eksiğîñ bir dereceye kadar ikmâline muvaffak olup da bir etmek parası çıkarabilmek ümîdiniñ henüz uyandığı sırada o menhûs 31 Mart hâdiş-e irticâ'iyesi baş göstermesiyle birdenbire işler durdı. Ser-mâyemiz zâten beş on gurusdan 'ibâret olduğundan andan ve istikbâl ümîdlerimizden bile eşer kalmadı. “Bir me'mûriyet alabilecek miyim, alamayacak mıyım” diye yavaş yavaş tekrâr bakıcılara mürâca'at etmeğe başladım. Bir de ne göreyim; tensikatlar çıkmış, kadrolar tanzîm edilmiş. Bakıcı ikâmetgâhlarına yüzlerce kadın, erkek mürâca'at ediyor. Bize sıra bile gelmiyor.

İşte bu ikinci sefer halkı bu zahmetden kurtarmak hem hoşça tesellî olunmasıyçün bir hîdmet edebilmek ve hem de bu vesîle ile kendilerine bir çok (kırk para) lar taşarruf ettirmek ve taşra ahâlîsini de şırf bir şey bakdırmağ üzere “bakıcı” aramak külfetinden kurtarmak maḥşadına mebnî böyle bir kitâbîñ ḥab'ına delâlet eylemeğî gereğî gibi taşmîm ederek eḥibbâ-yı e'azzımdan bir zâtıñ ihdâ eylediğı şu kitâbı (su'âl ve cevâblı tefe'ül-nâme – yâhûd kolay remiller) tesmiyesiyle ileride her lisândan ḥab' olunmağ üzere ol emrde Türkçesini ḥab' ve neşr eyledim.

Ḳâri'în ve mütefe'ilîn-i kirâmdan: Verdiğî bir gurusı i'zâm etmeyip belki birkaç dâne de alarak sevdiğlerine hediye göndermelerini ve birbirlerine tavşiyeye etmelerini ricâ ve niyâz eylerim.

Ṭâbi' ve nâşîr: Ebû'n-Niyâzî A. Nazmî

[4] E'üzubi'llâhimine's-şeyḫâni'r-racîm

Bi'smi'llâhirrahmâni'r-raḥîm

Elḥamdüli'llâhi Rabbi'l-'âlemîn ve's-şalavâtu ve's-selâmu 'alâ seyyidinâ Muhammedin ve 'alâ âlihî ve aşḫâbihî ecma'în.

Mütefe'ilîn-i kirâmdan!

¹ Neşredildiğı tarih (1910) dikkate alınarak eser, günümüz imlasına uygun okunmuştur.

² “Milyonla çalan mesned-i izzette ser-efrâz/Birkaç kurûşu mürtekibin câyı kürektir” (Yorulmaz, 2017: 141)

³ “Güle güş itdüremez yok yire bülbül inler/Işk destânını şimdi kim okır kim dinler” (Kılıç, 2010: 718)

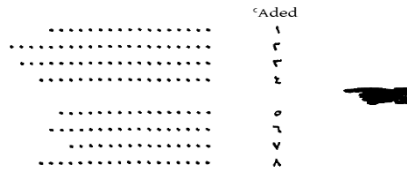
İbtidā şu kitābīn mü'ellifine bir fātiheçik ihsānını ba'dehū hūlūş-i ḳalbī ricā ederim. Ve naşıl tefe'ül edileceğini de ber-vech-i zīr ta'rīf eylerim.

TA'RİF

Evvelen: yedinci şaḫīfede (edilecek niyyāt) ya'nī ḫall olunacak mesā'il-i muḫtelife) yi birden on altı 'adedine kadar birer birer okuyup hangisi yüreğindeki murād ve maḫşūdına muvāfiḳ ise anı niyet etmeli ya'nī su'al 'add eylemeli.

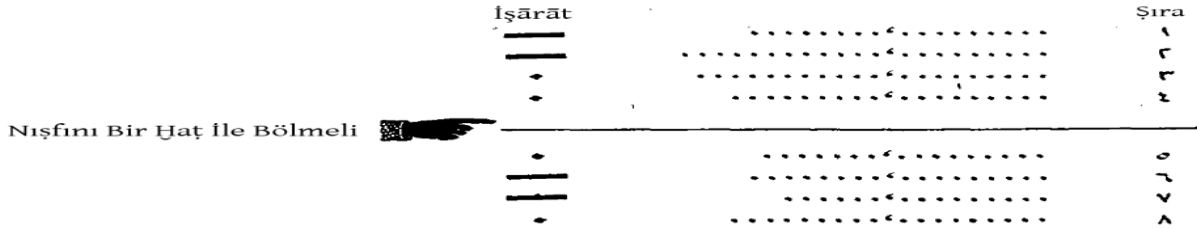
Şāniyen: 'Adedlerini şaymayarak bir kağıd üzerine şağdan bed' ile be-her şırası taḫmīnen on beş yirmiye müteçāviz, her biriniñ arasında biraz fāşıla ile sekiz sıra nokḫa atmalı.

{ Nokḫalar Bu Vechile Atılır }

[5] Şoñra bu nokḫaları her şırasını şağdan doḫuz doḫuz ifrāz etmeli. Şekilde işāret-i maḫşūşa ile ifrāz olunduğı gibi. Şolda mütebāḳī nokḫaları şaymalı; tek gelirse ḫizāsına bir nokḫa { • } çift gelirse kezā bir ḫaḫ { — } koymalı. Şimdi ḫisāb edelim:

Birinci şırada mütebāḳī sekiz nokḫa, sekiz 'adedi çift olduğundan bir ḫaḫ ve ikinci şırada mütebāḳī 12 'adedi çift bir ḫaḫ, üçüncü şırada 11 'adedi tek bir nokḫa, dördüncü şırada 9 'adedi tek bir nokḫa, beşinci şırada 7 'adedi tek bir nokḫa, altıncı şırada 8 'adedi çift bir ḫaḫ, yedinci şırada 6 'adedi çift bir ḫaḫ, sekizinci şırada 9 'adedi tek bir nokḫa koymalı ki:

şu şekil ḫāşıl olur. Dördü yuḫarıda, dördü aşağıda ḫalmaḫ üzere de ortasından bir çizgi ile ikiye taḫşim olunur. Şimdi bu şekilleri cem' edeceğiz. Şöyle ki: ḫaḫta çift, nokḫaya tek diyeceğiz. Bir ḫaḫ bir nokḫa; bir çift bir tek demektir ki cem'i tek eder. İki ḫaḫ iki çift demektir ki cem'i çift eder. Bir nokḫa bir ḫaḫ, [6] bir tek bir çift demektir ki cem'i tek eder. İki nokḫa iki tek demektir ki cem'i yine çift eder. İşte bu şüretle bālādaki iki şekli birinci ile beşinciye, ikinci ile altıncıyı, üçüncü ile yedinciye, dördüncü ile sekizinciye cem' edersek şekli ḫāşıl olur. —{ • }—

{ Cedvele Mürāca'at }

Cedvele mürāca'at ederiz, niyyetimiz ḫ rakamlı idi. Şağdan ḫ rakamını, çıkan remel şekli { • } idi. Anı da cedvelin bālāsında görürüz. Şağdan şola toḫrı ḫ rakamı ḫizāsından, yuḫarıda { • } şekli ḫizāsına kadar gideriz. Yuḫarıdan da ḫ rakamı ḫizāsına kadar ineriz. İkisiniñ birleşdiğı nokḫada (ع) ḫarfini buluruz.

{ Niyyeti Hâl ve Cevâb Ahzı }

Cevâb şahîfelerinden bālāsında yā (ع) harfi olan şahîfedeki cevâblardan biriniñ şağında kışmetimize gelen { ۞ } şeklini bulup şol taraf hizāsında (vakt ve hâl tebeddül etmeyince kârdan ziyade zarar vardır) diye cevâbını alıruz. Meşelâ bu niyyet 9 ıncı niyyet-i su'âl olsa cedvelde tokuz rakamıyla { ۞ } işâretiniñ birleşdiği maħalde (ص) harfini buluruz. (ص) harfi şahîfesinde { ۞ } şekli şırasından (zekî ve faṭin ve seri'ül-intikâl olacaqdır) diye cevâb alıruz. Bi'l-farz evvelce ۱۴ rakamlı niyyet tutulmuş olsaydı cedvele ber-vech-i ta'rîf mürâca'atla (ل) harfinden (insândır memerr-i vukû'ât-ı nîk ü bed-şabr et Kemâl mihnete in-nîz be-güzered) diye bir güzel cevâb alınır. Artık cümlesi buña kıyâs olunur.

[7] { İdilecek Niyât }

{ Ya'nî Hâlli Murâd ve Maṭlûb Olan Mesâ'il-i Muḥtelife }

'Aded	Su'âl
1	Hâşıl olmasını ârzü etdiğim (...) filan mes'ele nasıl olacak?
2	Yüreğimde icraya karar verdiğim (...) şu iş hakkımda hayırlı mı, değil mi?
3	Diyâr-ı âhîrde ikâmet etmek kaderimde var mı, yok mı? İkâmet etdiğim hâlde feleğin bana teveccühi olacak mı?
4	Diyâr-ı âhîrde bulunan (...) filan kimse ile mülâkât edecek miyim?
5	(...) filan maħalden mektûb alacak mıyım ve me'âli hakkımda hayırlı mı, değil mi?
6	Filân kimseniñ hakkımda gösterdiği mu'âmelât-ı dostâneye emniyet ve i'timâd etmeli miyim?
7	Filânın bana izhâr ettiği muvâlât-ı aşıkâneye i'timâd etmeli miyim?
8	Te'ehhül etdiğim hâlde (zevcem ve yâ zevcim) olacak kimse ile hoş geçinebilecek miyim?
9	Alacağım kadınıñ ve yâ varacağım âdemiñ ahlâkı nasıl olacaqdır?
10	Evlâdım olacak mı, olmayacak mı?
11	Gönlümde karar verdiğim seyâhat hakkımda hayırlı mı, değil mi?
12	Düşmânım çok mı ve yâhûd nasıl âdemlerdir?
13	Benim için neden havf ve ihtirâz etmek lâzımdır?
14	Bir kederim zuhûrında ne vechile hareket etmeliyim?
15	Rü'yâmın ta'bîri nedir?
16	'Âkıbetim ve âhîr ömrüm nasıl olacaqdır?

[8]

Cedvel ve Eşkāl — { جدول و اشکال } — ۸ —																
سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی
...	ا	ب	ج	د	ر	س	ص	ط	ع	ف	ق	ل	م	ن	و	ی

[9] { ۱ } ELİF HARFİ

Şekil	Cevāb
...	Me'mūlînden ziyāde iyi olacaktır.
...	Dā'imā toğrulukda ve 'ākılāne oldukça 'ākıbetiñ dünyā ve āhiretce iyi olacaktır.
...	Hānece bir kedere dūçār olmañız melhūz ise de her hālde haqqıñızda hayırlı olmasını cenāb-ı Hağdan niyāz eylemeñiz lāzimedendir.
...	Akrabā ve ehibbāñızı şıkca ziyāretle mütesellī olmañız gerekir.

	Size tehlike getirecek bir sevdâya düşmekden çekiniñiz.
	Düşmânıñızın miqdârı çok ise de biriniñ haqqıñızda muzırreti ziyâde olup ancak 'inâyet-i Bârî ile galebeñiz me'mûldur.
	Niyet ettiğiniñiz seyâhatda hayr olmadığınan şarf-ı nazar etmek evlâdır.
	Evlâdıñız olmamakta kuşur sende değil Allâha mütevekkil ol.
	Ahlâkı ahlâk-pesendideñize muţâbık olmak me'mûldur.
	Ĥiddet mizâcından izdivâc edeceğiniñ kimsene ile fenâ geçineceksiñ.
	Anıñ müvâlât-ı dostâne ve 'aşıkânesine emniyet etmeyesiniñ.
	Anıñ müvâlât-ı dostânesi hâlişâne değildir; şürîdir.
	Ĥayli müddetden sonra eline bir mektûb geçerek me'âlinden mazûz olacağsınıñiz.
	Senden gayrı ümîdi olmayan gâibdeki âdeme imdâd ve i'âne et, hâli fenâdır.
	Diyâr-ı âhirde ikâmet kaderinde vardır; kadınlardan hazer etmelisiñ.
	İcrâsını taşmîm ettiğiniñiz maşlahat ahsen bir sûretde hitâma erecekdir.

[10] { ب } BÂ ĤARFİ

Şekil	Cevâb
	Ĥazar etmeniñ pek ihtimâli vardır.
	Ĥamâkatiñden nâşî maşlahat başka dürlü olacağdır.
	Gençliğinde âdem gibi geçinir iseñ 'âkıbet iyi olacağdır.
	Bu rü'yâ haqqıñızda pek hayırlıdır.
	Fuķarâya şadaķa verdiğiniñ hâlde, ma'nen tesellî bulursuñ.
	Saña ziyâde izhâr-ı muĤabbet eden bir şahısdan Ĥavf ve ihtirâz etmelisiñ.
	Ahlâk ve etvâr-ı memdüĤañız cihetiyle düşmenleriñize gâlib geleceksiniñiz.
	Niyet edilen siyâset pek hayırlıdır, işiñizde tekâsül etmeyesiniñiz.
	Evlâdıñız olacağdır. Ancak yâ vâlide ve yâ pederden mahrûm olacağlardır.
	Ahlâkı güzel olacağ ise de 'ömri kışadır.

	Peder ve vālideñüzüñ naşīhatlence giderseñiz hoş geçineceksñiz.
	Sizi ziyāde sevip muḥabbet eder.
	Anıñ sevdāsı saḥtedir, müdāhene eder.
	Bu günlerde mektüb alacağsñız, faķať me'ālinden memnün olmayacağsñız.
	Her ne ķadar ol cānibde ilişki varsa da yakında dönecektir.
	Diyār-ı āḥire gitmek ķaderiñde vardır. Lakin orada görüşeceğññ şahşsa emniyet etmeyesñ.

[11] { ㄗ } CİM ҺARFI

Şekil	Cevāb
	Gitmemeñ gitmeñden evlā ve aḥsendir.
	Bāb-ı tevekkülde olmaķ dā'imā ḥayırlıdır.
	Pek fenā ve tehlikeli olacağdır.
	Diyār-ı āḥirde vefāt itmek ķaderiñde vardır.
	İşbu rü'yā ḥāneñizde zevķ ve sürürü gösterir.
	Bizden ziyāde bī-çāre olanlardan 'ibret almalıyız.
	Kemāl-i iķbālden ḥavf itmek lāzımdır.
	Düşmāññ her ne ķadar az ise de izdiyād etmemesiniñ çāresine baķ.
	Bu seyāḥatde kār bulacağñız me'müldür.
	Bir kız ile bir erkek evlādiñ olacağdır.
	Vesveseli ve kışķanç olacağdır.
	Hoş geçinmeñiz ḥüsn-i etvārñıza tevaķķuf eder.
	Sevdāsı çok ise de çabuķ gececektir.
	O şahşñ mu'āmelāt-ı dostānesine pek de emniyet etme.
	Alacağñ mektüb geç gelecek, me'ālinden ḥoşnüd olacağsñız.

	Kendisi bu tarafa gelecek, size pek çok hediye getürecektir.
---	--

[12] { د } **DĀL HARFİ**

Şekil	Cevâb
	Pek geç gelecektir.
	Muhtaşaralı firkalardan ihtirâz iderseniz felek saña müsâ'ade edecektir.
	Bir taraftan galebe edip diğer taraftan mağlûb olacaksınız.
	Yapdığını iyi bilen âdem hiçbir vakitte gâ'ib etmez.
	'Âkıbetiñ ve âhîr 'ömriñ iyi olacaktır.
	İşbu rü'yâdan nâ'il-i mansûb olacağınız anlaşılıyor.
	Zuhurı melhûz olan ba'z-ı vukû'ât u tebdîlâtdan mütesellî olacaksınız.
	'An-çarîb vukû'ı me'mûl olan hâlâtdan ihtirâz etmelisin.
	Düşmânîñ bir dânedir. Seni vartaya düşürmek ister, andan hiç korkma.
	Vazgeç bu seyâhatden yolda hırsız ve korsan var.
	Hîç evlâd şâhibi olmayacaksınız.
	Mûlahham ve ekûl olacaktır.
	Gençliğinde hîffeti terk ettiğîñ hâlde felek saña yâr olacaktır.
	İşbu sevdâya emniyet etme.
	Anîñ mu'âmalât-ı dostânesi temelluğ ve müdâheneden 'ibâretidir.
	Me'mûl etmediğîñ şeyleri hâvî bu yakında mektûb alacaksınız.

[13] { ر } **RĀ HARFİ**

Şekil	Cevâb
	Me'mûl ettiğîñ mektûb geçce eliñe vâsıl olacaktır.
	Ġaybübetde olan zât evvelki hâlde olmayarak bu günlerde gelecektir.
	Seyâhat kaderiñde var fakâat burada çektiğîñ zahmet ve meşakkati ol cânibde dahı çekeceksin.

	Kendiğini muhâfaza eyle, zîrâ bilmediğini vartaya düşersin.
	Göñülden istediğini nesne temâm olup andan çok mesrûr olacaksın.
	Dîn uğruna kendini fedâ edeceksin.
	Bu rü'yâdan anlaşıyor ki; saña iyi haberler gelecektir.
	Bir evlâdın dünyâya gelmekle mütesellî olursun.
	Düşmânın olacak dostlarından biriniñ hîlesinden korkmalısın.
	Saňa cihân hâsed etdiğinden düşmânların her gün artmaktadır.
	İşbu yolculuk hakkın da fenâdır.
	Belki ikinci nikâhda zürriyet şâhibi olursun.
	Şebâtsiz ve müstehzî olacaktır.
	Sefâhatiñden nâşî, felek saňa müsâ'id olmayacaktır.
	Sevdiğin zâtı tezvîc ideceksin.
	Anın dostlığı hâlişânedir. Fakat çok geçinmeyüp biri biriñizden ayrılacaksınız.

[14] { س } SİN HARFİ

Şekil	Cevâb
	Bu dürlü tatlı söyleyenlere i'tibâr etme.
	Me'mûl etmediğini bir mağalden da'vet olunacaksın.
	Haylî müddetden ve birçok mevânî'den sonra anıñla mülâkî olacaksın.
	Ol mağalde çok vakit oturmayacaksın.
	İbtidâ andan pek az fâ'ide göreceksin, sonra hoşnûd olacaksın.
	Maflûb etdiğin vechile olacaktır.
	Gençlikde idâreli ve mümsik olmadığından şeyhûhetde râhat umma.
	Niyyât ve makâşidîña hâlele geleceği anlaşıyor.
	Nâ'il-i manşûb olmağla metesellî olursun.

	Seni harâb edecek bir dostuñdan havf ve hazer etmelisiñ.
	Düşmâniñ çok ise de cümlesi saña dost olacaktır.
	Seyâhâti gelecek aya ta'lîk etmelisiñ.
	Evlâdıñdan pek çok zarar göreceksiñ.
	Ahlâkı pek de pesendide değildir.
	Genç iken evlendiğini sebeble felek saña yâver olacaktır.
	İşbu sevdâdan vazgeç, kendiñi vartaya düşürürsüñ.

[15] { ص } SÂD HARFİ

Şekil	Cevâb
	Seni cândan sever, yalnız ortadaki kimselere emniyet etme.
	Dostluğı sahte olduğunu sen de anlarsıñ.
	Alacağıñ mektûbuñ me'âli pek fenâdır.
	Taşradan beklediğini âdem pek zengin olarak yakında 'avdet edecektir.
	Her bulunduğu mahalde diğkâtlı çalışdığını hâlde nân-ı 'azîze muhtâc olmazsıñ.
	Merâm ve maşşûduñ hâşıl olacaktır.
	Bâb-ı tevekkülde olup 'akıllı tavranur iseñ icrâ-yı merâm edebilürsüñ.
	'Âkıbetiñ ve âhir 'ömrüñ eyi olmasını ister iseñ karıncalardan 'ibret al.
	Dostlarıñın biri da 'vâsını gâ'ib edeceği istihrâc olunur.
	Senden fenâ hâlde bulunan kimselerden 'ibret al da mütesellî ol.
	Görüşeceğini eşhâsıñ birinden havf ve hazer etmelisiñ.
	Dost zann ettiğiñ kimseler düşmânlarıñdır.
	İşbu seyâhatde mutazarrır olacaksıñ.
	Hîç evlâdıñ olmayacaktır.
	Zekî, faţîn, seriü'l-intikâl olacaktır.

	Birbiriñize emniyet eder, hoş geçinir iseñiz felek de size müsâ'ade eder.
---	---

[16] { ط } **TI HARFİ**

Şekil	Cevâb
	İkinci nikâhda hâliñ değışecektir.
	Seni istihzâ ediyorlar.
	Dostlığı sahtedir.
	Me'mûl etdiđiñ maħalden bir dostuñ ma'rifetiyle mektûb alacađıñ.
	Seni görmeği pek ârzû eder.
	Hemân bu ay girmezden evvel ħareket eyle.
	'Aklıñı başıña topla, yenemediđiñ eli öp de başıña koy.
	(El-'abdu yüdebbir va'llāhu yukaddir) ¹ tedbīrinde noqşān etme.
	(ve-te'āvenū) ² emr-i celīlini nazār-ı diğkatde tutarak imrār-ı 'ömr edeniñ 'ākıbeti ħayırlıdır.
	Saña hediyeler geleceđi aňlaşıyor.
	Mütesellī olmağ için biraz da seyāhat itmek lâzımdır.
	Düşmāniñ olan akrābalarınıñ birinden ziyāde qorqmalısıñ.
	Vicdāni pāk olaniñ düşmāni ħāk olur.
	Çok gezeniñ hāli o kadar iyi degildir.
	Evlād şāhibi olmañız me'mûldur.
	Pek güzel ve āzāde olacağdır.

¹ Tebdir kulundur, takdir Allah'ındır.

² (Kur'ân-ı Kerīm 5: 2) "İyilik ve takva üzere yardımlaşın."

[17] { ع } 'AYN HARFİ

Şekil	Cevâb
⋮	Ahlâkı pek mu'tedil olacaktır.
⋮	Çok mâl şâhibi olmayacak iseñ de geçinmekte zarûret de çekmeyeceksin.
⋮	İşbu sevdâdan vazgeçmeñiz haqqıñızda hayırlı görünüyor.
⋮	Anıñ dostlığı hâlisânedir.
⋮	Mektûblarıñ öteye berüye gezdiriliyor. (sabret)
⋮	Felek saña müsâ'ade ettiği hâlde o dañı yanıña gelecektir.
⋮	Ûaderiñde yolculuğ vardır. Façağ akrabâñdan ayrılma.
⋮	Uyğuda olan (hayye) niñ başına başma.
⋮	Me'mûliñden ğayrı bir şüret kesb edecektir.
⋮	Âhîr 'ömrüñ eyi olmasını ister iseñ te'ehhül etmemeñ lâzımdır.
⋮	Sa'adet ve iğbâliñ görüştüğüñ âdemlerden neş'et eder.
⋮	Mütesellî olmağ için bâb-ı tevekkülde olmalısñ.
⋮	Ĝâ'ib edeceğıñ bir da'vânıñ netâyic-i vahîmesinden havf etmelisñ.
⋮	Dost zann ettiğiñ kimesneler düşmânıñdır.
⋮	Kâr edemeyecek iseñ de zarar da olmayacaktır.
⋮	Ûorunlarıñ pek yaramaz olacaktır.

[18] { ف } FĀ HARFİ

Şekil	Cevâb
⋮	Az evlâdıñ olaksa da pek güzel ve muñî olacıklardır.
⋮	Ahlâkı pek terbiyeli ise de azıcık çirkince olacaktır.
⋮	Ĥamâkatinden nâşî nikâhda felek saña müsâ'id olmayacaktır.
⋮	Seni ziyâde sever.
⋮	Hürmet ve ri'âyete şâyân bir şahısdır.

	Beklediğın mektūblarıñ me'ālî pek iyi değıldir.
	Anı 'avdet etmekden bir 'alāka men' eder.
	Taşraya gider iseñ haqqıñda iyi olur.
	İcrāsı kederiñizi, te'hīri sürūruñuzı mūcib olacağıdır.
	Me'mūl olmayan bir vefāt her şey'i tebdīl edecektir.
	Çocuklarıña iyi terbiye verdiğın hālde āhır 'ömrüñ iyi olacağıdır.
	Rü'yāñ felegiñ saña yāver olacağımı ĩmā ider.
	Bu derde şabırdan ğayrı tedbīr ve çāre yoğıdur.
	Bir 'arz eksikliginden ğavf ve hirās etmeliñ.
	Saña her kim ziyāde müdāhene eder ise ol seniñ düşmāñıdır.
	'Ömrüñde etdiğın yolculuğlardan bu ziyāde ğayırılı olacağında şübheñ olmasın.

[19] { ق } KĀF HARFİ

Şekil	Cevāb
	Bu yolculuğdan vazgeçmeñiz haqqıñızda ğayırılı görünüñ.
	Birçoğ vağıtten soñra bir kıızıñ dünyāya gelecektir.
	Pek kışkanç olacağından iyice geçinmeñiz pek me'mūl degildir.
	İctināb edeceğın şahşıñ ahlākı iyi olacağ ise de istediğın ğibi zengīn olmayacağından emr-i ta'ayyüşde zağmet çekeceksiñ.
	İşbu sevdā sahte olduğunda şübheñ olmasın.
	Ol şahşıñ muğabbeti hālīşāne ve şādıkānedir.
	Alacağın mektūbuñ me'ālî haqqıñızda pek ğayırılıdır.
	Ğurbetde olan şahış ağırca ğaste olduğundan 'avdeti muğakkağ degildir.
	Bu yolculuğ haqqıñda pek ğayırılıdır. Hemāñ ğareket etmeğē bak.
	Kār yoğsa da zarar da me'mūl degildir.
	Me'mūlüñden ziyāde ağsen bir şūretde ğuşūl bulacağıdır.

	'Âkıbet ve âhîr 'ömrüni şimdiki geçinmeñize kıyās ve nisbet ediñiz.
	Rü'yâñ gitdikçe dostlarıñıñ tezâyid etmekde olduğunu ta'bîr eder.
	Yeñi gelecek giderlere hâzırlanmalısıñ.
	Güzelligini mahv edecek bir hastalığdan havf etmelisiñ.
	Tedbîr-i haseneñiz hasebiyle düşmanlarıñıza galebe çalacağsınız.

[20] { ۛ } LÂM HARFİ

Şekil	Cevâb
	Düşmânlarıña itâ'at itmez isen miqdârı azalacağdır.
	Ol mahalle gider isen aqçe değil i'tibâr kazanmağa sa'y eyle.
	Çok evlâdıñ olacağdır lakin ekserîsi yaşamayacağlardır.
	Ahlâkı me'mûl etdiđiñden başka dürlü olacağdır.
	Şoñraları felegiñ müsâ'idesine nâ'il olacađsıñ.
	Anıñ aşkı ziyâde ise de sen aldanmağdan kendini muhâfaza eyle.
	Anıñ dostluğı kendi menfa'atine olduğunu sen dağı iyice bilirsıñ.
	Alınması arzû olınan mektûb degildir.
	Seniñ tezkiren bozuk olduğundan bir daha 'avdet etmemesi melhûzdur.
	Ba'z-ı hâlât iktizâsından işbu yolculuğdan vazgeçmeniz muhtemeldir.
	Eger iktizâ iden esbaba gereği gibi teşebbüs eder isen temettu'etmeniz me'mûldur.
	İşbu maşlahatdan zarar ve keder görmeniz muhtemeldir.
	İstediđiñ câh ol kadar iyi görünmez.
	Rü'yâñıñ ta'bîri: Dostlarıñdan birinin vefat edeceğini imâ eder.
	İnsândır memerr-i vuķû'ât-ı nîk ü bed - Şabr et Kemâl miñnete in-nîz be-güzered ¹ .

¹ Bursalı Mehmed Tahir Bey'e (Yavuz ve Özen, 1972: 201) göre bu beyit, 19. asır şairlerinden Ahmed Kemal Paşa'ya aittir. *İnsan iyi ve kötü hadiselerin geçidi gibidir. Ey Kemâl mihnetlere sabr et, bu da geçer.*

	Qarar verdiğin yolculuğdan havf u hazer etmelisin.
---	--

[21] { م } MİM HĀRFİ

Şekil	Cevāb
	Bed ve ‘acāyib sözden feragat edüp qorqmalısın.
	Düşmanların çok ise de anlar senden ihtirāz ederler.
	Bu yolculuğ senin haqqında pek fenadır.
	Biri birinden daha güzel iki kızın olacağdır.
	Pek ma‘lūmātlı ve zekī olacađdır.
	Dostlarını düşmānlarıñdan ayırabilir isen felek saña yaver olacağdır.
	Seni ziyadesiyle sever ise de beyhūde sa’y edersin. Çünkü anın akrabası seni bir dürlü istemez.
	Saña müdāhene eder, bī-vefādır.
	Gönülden çıkarıp seni unuttular.
	‘Avdetini çok ārzū ve temenni edeceksin.
	Ġurbetde ziyadesiyle kār ve temettu‘ edeceksin.
	Cesāretiñden kārlı çıkmamız ziyade muhtemeldir.
	İşbu maşlahatın önünde keder soñraları mesrūriyeti mücib olacağdır.
	Āhir ‘ömrün pek iyi olacağdır.
	İşbu rü’yāñ mansıba nā’il olmanızı imā eder.
	Senden fenā halde bulunanlardan ‘ibret almalısın.

[22] { ن } NÜN HĀRFİ

Şekil	Cevāb
	Kederin zuhūrında def‘ için fuqarāya şadaqa vermekle müteselli olursun.
	Haqqında hayırlı olacağını me’mül etdiğin işin neticesinden qorqmalısın.

	Dostlar arasında gizlenen düşmanlarından ihtirâz etmelisiñ.
	Nâ' il-ı merâm olacaqsıñ.
	Zürriyetiñ olmayacaktır.
	Ġavğalı olacaktır.
	'Ayš [u] 'işrete mübtelâ olur isen ma'îşetde zarûret çekersıñ.
	Seni gizlüce tezyif ediyorlar.
	Saña pek i'tibâr ederler.
	Alacağıñ mektübuñ me'âlinden ziyâde memûn olacaqsıñ.
	Ġurbetde olan zât bu tarafa gelmeğe hâzırlanmaktadır.
	Dostlarıñdan dür olmağa diğğat edesiñ.
	'Aleyhiñden çok kimse var lakin kôrğma merâmiñde işrâr et.
	Ġamâkatiñden tolayı maşlahat diğger-güne olacaktır.
	Akrabâsından uzak vefât edeniñ hâli ma'lûmdur.
	Bu nev' rü'yâlar mi'de fesâdıñdan neş'et eder.

[23] { و } VĀV ĦARFİ

Şekil	Cevâb
	'Ağlında olan şey'i insân rü'yâsında dağı görür.
	Başka kedere dūçâr olmamağı cenâb-ı Ħağdan istemelisiñ.
	Müdâheneler seni Ħarâb edecekdir.
	Düşmânlarıñı sen iyi bildiğinden anlardan uzak durmak iğtizâ eder.
	Bu siyasete karâr virdi iseñ de emniyet etdiğini birini berâber almalısıñ.
	Yalnız bir erkek evlâdıñ olacaktır.
	Mükeyyifâta pek mübtelâ olacaktır.
	Düğünüñ olduğı gün 'azîm bir münâza'a olacaktır.
	Vâlideyniñe Ħürmet ve ri'âyet eder isen felek de saña yâr olur.
	Dost edindiğini kimselere diğğat etmelisiñ.

	Sen bu aralık mektüb me'mül etme.
	Yanıña gelmek üzere yola çıkacaktır.
	İbtidâ vâlideyniñden ayrı yaşayacak, soñra birlikde sa'âdet süreceksiñ.
	Andan ol kadar hayr me'mül etme.
	Pek gevşek tavrandığıñ cihetle kazanamayacağsıñ.
	Çü âheng-i reften kuned cân-i pâk, çe ber-taht mürden çe ber-rüy-i hâk ¹

[24] { 𐤃 } YĀ HARFİ

Şekil	Cevāb
	Āhir 'ömrüñ düşmānlarıñ maṭlūbı vechile olmamak çāresine bak.
	Rü'yāñ hānedāniñ haqqında 'aca'ib şeyler zuhūr edeceğini gösterir.
	Yeñi zuhūr edecek kederlere kendini hāzırla.
	Bir qarınıñ fitnesinden korqmalısıñ.
	Düşmānlarıñ yalnız iki kişi ise de çok kişiniñ yerini tutarlar.
	Hareket eder iseñ peşimān olursıñ.
	Evlādiñ olmamak haqqıñda olmağdan hayırlıdır.
	İlerüde pek sefih olacağsıñ.
	Tecrübe-dīde insāndan zarar gelmez.
	Emniyete şāyeste olan bir şahş degildir.
	Yalnız eğlenmek için seniñ ülfetini ister.
	Anıñ saña yolladığı mektüb düşmānlarıñ eline geçmiştir.
	Bulunduğı maḥalden daha uzak gitmiştir.
	Ol maḥalle gider iseñ daḥı kār me'mül etme.
	Vaḳit ve hāl tebeddül etmeyince kārden ziyāde zarar vardır.
	Beyhüde emek şarf itme, düşmānlarıñ senden ziyāde ḳutludur.

¹Can gitmeye azmettiğinde tahtın üzerinde ya da toprak üzerinde ölmek arasında fark yoktur.